

262

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 24 listopada 1956 r.

w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia ziemiopłodów od gradobicia i powodzi.

Na podstawie art. 6 i 21 ustawy z dnia 28 marca 1952 r. o ubezpieczeniach państwowych (Dz. U. Nr 20, poz. 130) zarządza się, co następuje:

R o z d z i a ł. I.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Za gospodarstwo rolne w rozumieniu rozporządzenia uważa się ogólny obszar gruntów, które tworzą jedną całość gospodarczą i są przeznaczone pod uprawy rolne.

2. Za właścicieli gospodarstw rolnych w rozumieniu rozporządzenia uważa się osoby fizyczne, osoby prawne lub spadki nie objęte, władające gospodarstwami rolnymi jako właściciele, posiadacze, użytkownicy lub dzierżawcy.

3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa:

1) o PZU należy przez to rozumieć Państwowy Zakład Ubezpieczeń,

- 2) o prezydiach gromadzkich rad narodowych, należy przez to rozumieć również prezydia miejskich rad narodowych oraz rad narodowych osiedli.

R o z d z i a ł II.

Przedmiot ubezpieczenia.

§ 2. 1. Obowiązkowemu ubezpieczeniu od gradobicia i powodzi podlegają uprawy zbóż: żyta, pszenicy, jęczmienia, owsa i kukurydzy.

2. Uprawy zbóż wymienionych w ust. 1, wchodzących w skład mieszanek z innymi roślinami, podlegają ubezpieczeniu, jeżeli spodziewany plon tych zbóż stanowiłby co najmniej 50% ogólnego plonu danej mieszanki.

§ 3. Nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu uprawy zbóż wymienionych w § 2 ust. 1:

- 1) w gospodarstwach o ogólnym obszarze gruntów poniżej 1/2 ha;
- 2) na działkach przyzagrodowych członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych;
- 3) w państwowych gospodarstwach rolnych oraz gospodarstwach prowadzonych na rachunek Państwa lub przedsiębiorstw i zakładów państwowych;
- 4) w gospodarstwach stanowiących własność państw obcych.

R o z d z i a ł III.

Zakres ubezpieczenia.

§ 4. 1. Obowiązkowe ubezpieczenie obejmuje szkody wyrządzone w ubezpieczonych ziemiopłodach przez:

- 1) działanie opadów gradu;
- 2) zniszczenie lub uszkodzenie ziemiopłodów osadami nanieśionymi przez wody powodziowe;
- 3) całkowite lub częściowe wymoknięcie roślin wskutek zatrzymania się wód powodziowych na polu.

2. Za działanie opadów gradu rozumie się uszkodzenie roślin przez połamanie, podziurawienie lub poszarpanie liści, wykruszenie ziarna itp.

3. Za powódź uważa się wylw wód bieżących lub stojących z ich naturalnych lub sztucznych łózysk. Nie uważa się jednak za powódź wylewu wód z rowów melioracyjnych i przegonów spowodowanego przez ulewne lub długotrwałe deszcze, topnienie śniegu albo wskutek wadliwego działania lub uszkodzenia urządzeń odwadniających.

4. Ubezpieczeniem objęte są tylko ilościowe ubytki plonów roślin uszkodzonych.

5. Ubezpieczeniem nie są objęte ujemne skutki szkody dla nowych zasiewów w latach następnych.

§ 5. Ubezpieczeniem nie są objęte:

- 1) szkody gradowe w oziminach w roku ich zasiewu;
- 2) szkody gradowe i powodziowe w słomie kukurydzy uprawianej na zbiór ziarna;
- 3) szkody gradowe i powodziowe nie przekraczające 10% spodziewanego plonu na uszkodzonym polu, przyjmując osobno szkodę dla ziarna, osobno dla słomy i osobno dla kukurydzy uprawianej na zieloną paszę; przy szkodach ponad 10% PZU odpowiada za całą szkodę obliczoną zgodnie z § 27;
- 4) szkody gradowe i powodziowe w ziemiopłodach tych gospodarstw rolnych, które z winy właścicieli nie były zarejestrowane do ubezpieczenia ziemiopłodów przed dniem powstania szkody;
- 5) szkody powodziowe spowodowane rozmyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa właścicieli;
- 6) szkody powodziowe powstałe wskutek działań wojennych.

R o z d z i a ł IV.

Zgłaszanie i rejestracja gospodarstw.

§ 6. 1. Właściciel obowiązany jest zgłosić we właściwym inspektoracie PZU lub w prezydium gromadzkiej rady narodowej w ciągu 14 dni:

- 1) powstanie nowego gospodarstwa;
- 2) zmiany w obszarze gruntów;
- 3) zmiany przeznaczenia gruntów na cele inne niż uprawy rolne;
- 4) zmiany osoby właściciela gospodarstwa.

2. Prezydium rady narodowej przekazuje niezwłocznie zgłoszenie do inspektoratu PZU.

§ 7. Cały obszar gruntów ornych każdego gospodarstwa rejestruje się według miejscowości, w której znajdują się jego zabudowania gospodarcze, chociażby nawet część gruntów znajdowała się poza granicami danej miejscowości.

§ 8. Rolnicza spółdzielnia produkcyjna ma obowiązek zgłosić swe powstanie we właściwym inspektoracie PZU w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zaświadczenia wymaganego do sądowej rejestracji, stwierdzającego celowość założenia spółdzielni. Do zgłoszenia należy dołączyć imienny wykaz członków spółdzielni z podaniem obszarów ich gruntów włączonych do spółdzielni.

§ 9. 1. Spółdzielnia obowiązana jest w terminie do końca marca każdego roku podać właściwemu inspektoratowi PZU obszar gruntów ornych według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok ubezpieczenia.

2. Zmiany w ilości członków spółdzielni zgłasza PZU w ciągu 14 dni od dnia powstania tych zmian, podając jednocześnie wykaz imienny przybywających lub ubywających członków i obszary ich gruntów włączonych do spółdzielni lub wyłączonych ze spółdzielni.

§ 10. 1. PZU prowadzi rejestr gospodarstw rolnych objętych obowiązkowym ubezpieczeniem ziemiopłodów i jest obowiązany raz w roku rejestr ten uzgodnić z ewidencją gruntów prowadzoną przez prezydium powiatowych (miejskich) rad narodowych.

2. Obszary gruntów należących do rolniczych spółdzielni produkcyjnych wprowadza się do rejestru wymienionego w ust. 1 na podstawie danych otrzymanych od tych spółdzielni (§ 9 ust. 1).

§ 11. 1. PZU jest uprawniony do sprawdzenia w każdym czasie stanu upraw objętych obowiązkowym ubezpieczeniem.

2. Właściciel gospodarstwa jest obowiązany udzielić na żądanie organów PZU wszelkich wyjaśnień mających wpływ na ustalenie obszaru i wartości upraw podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu.

R o z d z i a ł V.

Początek i koniec ubezpieczenia

§ 12. 1. Ubezpieczenie rozpoczyna się od dnia następnego po zgłoszeniu przez właściciela gospodarstwa do ubezpieczenia ziemiopłodów (§§ 6 i 8), a w razie niezgłoszenia gospodarstwa — od dnia następnego po zarejestrowaniu gospodarstwa przez organ PZU (§ 10 ust. 1). Za dzień zgłoszenia uważa się dzień przyjęcia zgłoszenia przez PZU, a przy zgłoszeniach listownych — datę stempla pocztowego.

2. Ubezpieczenie kończy się z dniem rozpoczęcia używania całości gruntów gospodarstwa na cele inne niż uprawy rolne.

§ 13. Odpowiedzialność PZU za szkody w poszczególnych ziemiopłodach w okresie trwania ubezpieczenia rozpoczyna się i kończy:

- 1) przy szkodach gradowych:
 - a) w oziminach — od roku następnego po ich zasiewie do chwili złożenia ich w sterty, stogi lub w budynkach,
 - b) w roślinach jarych — od wzejścia ich do chwili złożenia w sterty, stogi lub w budynkach;
- 2) przy szkodach powodziowych — od wysiewu nasion do gruntu do odłączenia roślin od pnia.

§ 14. Zmiana właściciela gospodarstwa nie przerywa ubezpieczenia. Nowy właściciel wchodzi w prawa i obowiązki poprzedniego.

R o z d z i a ł VI.

Ustalenie sum ubezpieczenia.

§ 15. Sumy ubezpieczenia dla poszczególnych gospodarstw ustala się na podstawie norm szacunkowych PZU zatwierdzonych przez Ministra Finansów, z tym że suma ubezpieczenia ustalona dla danego gospodarstwa obejmuje w jednej ogólnej kwocie wartość ziarna i słomy bez podziału na rodzaje zbóż (§ 2) lub pola. O zatwierdzeniu norm szacunkowych ogłasza się w Monitorze Polskim. Inspektoraty PZU powinny na żądanie okazywać zainteresowanym normy szacunkowe.

§ 16. W każdym roku przynajmniej na 14 dni przed terminem płatności składki PZU przesyła właścicielowi wezwanie płatnicze, które zastępuje dowód ubezpieczeniowy. W wezwaniu płatniczym powinny być podane: obszar gruntów rolnych gospodarstwa, ogólna suma ubezpieczenia ziemiopłodów, wysokość i termin płatności należnej składki oraz treść § 17 i § 21.

§ 17. Jeżeli suma ubezpieczenia określona na podstawie norm szacunkowych jest wyższa lub niższa co najmniej o 10% od wartości ziemiopłodów obliczonej według cen określonych na dany rok dla celów ubezpieczeniowych przez Ministra Finansów, właścicielowi przysługuje prawo żądania ustalenia sumy ubezpieczenia w drodze oszacowania szczegółowego. Żądanie to zgłasza właściciel na piśmie do dnia 15 kwietnia danego roku. Załączając żądanie zmiany sumy ubezpieczenia obowiązany jest podać w zgłoszeniu powierzchnię zasiewu poszczególnych zbóż oraz przewidywane przez niego wydajności plonów z 1 ha.

§ 18. O dokonaniu ogólnych zmian w sumach ubezpieczenia ziemiopłodów w związku ze zmianami cen ziemiopłodów PZU zawiadamia właścicieli gospodarstw w drodze publicznych obwieszczeń.

R o z d z i a ł VII.

Składki ubezpieczeniowe.

§ 19. 1 Składkę za obowiązkowe ubezpieczenie ziemiopłodów od gradobicia i powodzi oblicza się według obowiązującej taryfy za pełny okres ubezpieczenia, którym jest rok kalendarzowy.

2. Jeżeli ubezpieczenie rozpoczyna się, ulega zmianie lub kończy się w ciągu okresu ubezpieczenia (§ 12) składkę oblicza się za cały rok lub połowę roku zależnie od tego, czy ubezpieczenie trwało więcej niż pół roku, czy też najwyżej pół roku kalendarzowego. Rozliczeń z tego tytułu dokonuje się w następnym roku kalendarzowym.

§ 20. Składki są inkasowane na podstawie rejestrów poborowych w terminie ustalonym przez Ministra Finansów.

§ 21. 1. Składki za obowiązkowe ubezpieczenie ziemiopłodów są traktowane na równi z opłatami publicznymi. Do składek tych stosuje się odpowiednio przepisy o zobowiązaniach podatkowych.

2. Do składek uiszczonych po terminie dolicza się do datki lub odsetki za zwłokę. Składki nie uiszczone w terminie podlegają ściągnięciu w trybie egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych.

R o z d z i a ł VIII.

Obowiązki właściciela.

§ 22. 1. Właściciel ubezpieczonych ziemiopłodów obowiązany jest w miarę możliwości zapobiegać zwiększeniu się szkody.

2. Właściciel ubezpieczonych upraw obowiązany jest dokonać sprzętu plonów w czasie właściwym dla danej uprawy.

§ 23. 1. O szkodzi powstałej w ubezpieczonych ziemiopłodach właściciel jest obowiązany zawiadomić właściwy inspektorat PZU albo prezydium gromadzkiej rady narodowej najpóźniej w ciągu 4 dni od dnia powstania szkody lub otrzymania wiadomości o niej. Prezydium gromadzkiej rady narodowej zawiadamia niezwłocznie PZU o każdej szkodzi, która doszła do jego wiadomości.

2. Zawiadomienie o szkodzi może być dokonane zbiorowo dla wszystkich poszkodowanych danej gromady (miasta, osiedla). W zawiadomieniu zbiorowym powinny być podane nazwiska poszkodowanych oraz nazwy uszkodzonych roślin.

3. Jeżeli poszkodowany zamierza z powodu znacznej szkody zebrać plony przed ich dojrzaniem albo zorać uszkodzone pole lub jego część, powinien w zawiadomieniu o szkodzi wyraźnie to zaznaczyć.

§ 24. 1. Do czasu oględzin szkodzi przez przedstawiciela PZU poszkodowany nie może bez zgody PZU zmienić stanu spowodowanego przez szkodzi, chyba że zmiana jest konieczna dla zapobieżenia powiększeniu się szkodzi.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku szkodzi PZU nie dokona jej oględzin.

3. Poszkodowany może zorać uszkodzone pole lub jego część przed oszacowaniem szkodzi przez PZU, jeżeli zamierza zastosować uprawę zamienną.

4. W przypadku sprzętu uszkodzonych ziemiopłodów lub zorańca uszkodzonego pola (jego części) przed oszacowaniem szkodzi poszkodowany obowiązany jest pozostawić w pewnym oddaleniu od granic pola poletka z nie sprzętniętymi plonami lub nie zorańce. Ilość poletek na każdym uszkodzonym polu powinna być nie mniejsza od 2, o powierzchni około 20 m² każde. Na polach większych od 2 ha ilość poletek powinna być nie mniejsza od ilości hektarów uszkodzonej powierzchni.

5. Poszkodowany jest obowiązany ułatwić organom PZU przeprowadzenie dochodzeń oraz udzielić potrzebnych wyjaśnień i dostarczyć dowody niezbędne do wypłaty odszkodowania.

§ 25. W razie niespełnienia przez właściciela któregośkolwiek z obowiązków wymienionych w § 22, 23 ust. 1 i 3 oraz § 24 wskutek złego zamiaru lub rażącego niedbalstwa PZU może odmówić odszkodowania w części lub w całości, jeżeli niedopełnienie obowiązków miało wpływ na powstanie szkodzi, jej rozmiar lub ustalenie wysokości odszkodowania.

R o z d z i a ł IX.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania.

§ 26. 1. Oszacowanie szkody w ubezpieczonych ziemiopłodach przeprowadza przedstawiciel PZU w obecności poszkodowanego oraz przedstawiciela właściwej gromadzkiej rady narodowej. Nieobecność poszkodowanego lub przedstawiciela rady narodowej mimo ich zawiadomienia przez PZU nie wstrzymuje oszacowania szkody.

2. PZU wszczyna dochodzenie w celu ustalenia wysokości odszkodowania w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie. Przy szkodach wynikłych we wczesnym okresie wegetacji roślin PZU może wyznaczyć termin ostatecznego ustalenia wysokości szkody na okres przed sprzętem uszkodzonych ziemiopłodów.

§ 27. 1. Wartość plonu, jaki byłby osiągnięty na uszkodzonym polu, gdyby nie było szkody, oblicza się dla całej powierzchni uszkodzonego pola przyjmując:

1) dla ziarna zbóż oraz dla kukurydzy uprawianej na zieloną paszę — spodziewaną wydajność z 1 ha oraz ceny określone na dany rok dla celów ubezpieczeniowych przez Ministra Finansów;

2) dla słomy żyta, pszenicy, jęczmienia i owsa — 30% wartości ziarna.

2. Wysokość szkody oblicza się osobno dla ziarna zbóż, osobno dla słomy żyta, pszenicy, jęczmienia i owsa oraz osobno dla kukurydzy uprawianej na zieloną paszę, przyjmując wartość plonu obliczoną według ust. 1 oraz ustalony osobno dla ziarna i słomy lub zielonej masy procent szkody.

3. Wysokość szkody ustala się oddzielnie dla każdego pola.

4. Od wysokości szkody potrąca się koszty, jakie byłyby poniesione w związku ze sprzętem, omłotem itp., gdyby ziemiopłody nie uległy zniszczeniu. Przy uprawach zamiennych uwzględnia się przypuszczalną wartość nowej uprawy zmniejszoną o koszty jej wykonania.

5. W przypadku kilkakrotnego uszkodzenia tej samej uprawy w ciągu roku ustala się łączną wysokość szkody.

§ 28. Odszkodowanie ustala się w pełnej wysokości szkody, obliczonej w sposób określony w § 27 ust. 2 i 4, jednak nie wyższej od sumy ubezpieczenia ustalonej na podstawie norm szacunkowych PZU (§ 15) lub szacunku szczegółowego (§ 17).

R o z d z i a ł X.

Płatność i zwrot odszkodowania.

§ 29. 1. PZU wypłaca odszkodowanie po zbiorach, nie później jednak niż w dniu 30 listopada tego roku, w którym nastąpiła szkoda. Jeżeli dochodzenia w celu ustalenia przyczyny szkody lub wysokości odszkodowania nie zostały zakończone w powyższym terminie, odszkodowanie płatne będzie w ciągu 14 dni po ukończeniu dochodzeń, jednak i w tym przypadku bezsporna część odszkodowania powinna być wypłacona do dnia 30 listopada.

2. W przypadku zastosowania uprawy zamiennej PZU wypłaca w ciągu 14 dni od dnia oszacowania szkody zaliczkę do wysokości co najmniej 75% odszkodowania.

§ 30. 1. Z dniem wypłaty odszkodowania przechodzą na PZU wszelkie prawa, jakie do wysokości wypłaconego odszkodowania przysługują właścicielowi gospodarstwa w stosunku do osób trzecich z tytułu ich odpowiedzialności za powstanie szkody

2. Jeżeli właściciel gospodarstwa zrzekł się bez zgody PZU prawa do odszkodowania od osób trzecich z tytułu poniesionej straty, PZU jest wolny od obowiązku wypłaty odszkodowania.

§ 31. Jeżeli po wypłacie odszkodowania zostanie ujawniona okoliczność, która na podstawie przepisów rozporządzenia wyłącza odpowiedzialność PZU za daną szkodę lub jej część, wówczas PZU może żądać zwrotu nienależnie wypłaconej sumy odszkodowania z odpowiednimi kosztami oszacowania szkody.

R o z d z i a ł XI.

Odpowiedzialność PZU po wypadku szkody.

§ 32. Po wypadku szkody odpowiedzialność PZU trwa nadal do wysokości sumy ubezpieczenia ustalonej na dany rok, bez pobierania składki dodatkowej.

R o z d z i a ł XII.

Dochodzenie roszczeń o odszkodowanie.

§ 33. 1. Właściciel, który nie zgadza się z decyzją organu PZU w sprawie odszkodowania, może w ciągu 30 dni od dnia otrzymania tej decyzji odwołać się do organu nadrzędnego PZU (dyrekcji wojewódzkiej lub zarządu centralnego).

2. Jeżeli właściciel nie zgadza się z decyzją organu nadrzędnego PZU albo nie skorzysta z uprawnienia określonego w ust. 1 — może dochodzić swych roszczeń w drodze sądowej lub arbitrażowej.

3. Roszczenia nie można dochodzić w drodze sądowej lub arbitrażowej po upływie 6 miesięcy od dnia otrzymania od PZU:

- 1) decyzji o nieuznaniu roszczenia do odszkodowania lub
- 2) decyzji o wysokości przyznanego odszkodowania.

4. PZU jest obowiązany w decyzjach, o których mowa w ust. 3, pouczyć właściciela o terminie wniesienia pozwu i o skutkach prawnych połączonych z zaniedbaniem tego terminu. W przypadku niepouczenia przewidziany w ust. 3 termin nie biegnie.

§ 34. Roszczenia właściciela i PZU w sprawach o odszkodowanie przedawniają się z upływem 3 lat od dnia powstania szkody.

R o z d z i a ł XIII.

Przepisy końcowe.

§ 35. Traci moc § 3 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 stycznia 1929 r. w sprawie przymusu ubezpieczenia od ognia ruchomości w gospodarstwach rolnych, przymusu ubezpieczenia żywego inwentarza od wypadków śmierci oraz przymusu ubezpieczenia plonów od gradobicia (Dz. U. Nr 13, poz. 112).

§ 36. Wykonanie rozporządzenia porucza się Ministrowi Finansów.

§ 37. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1956 r.

Prezes Rady Ministrów: w z. P. Jaroszewicz